

Siyasî Demeçlerde Tefsirin Hususiyetleri

Oğuz Arı, Z. L. Treguboff

GİRİŞ

Bu incelemede 1952 seçimleri sırasında Amerika'da Cumhuriyetçi Parti Başkanı adayı olan D. Eisenhower ile Demokrat Parti Başkan adayı olan A. Stevenson'un söyledikleri nutuklardan alınan paragrafların, Los Angeles'te California Üniversitesinin Psikoloji Şubesinin birinci sınıfında 1953 yılı Ocak ayında yapılan denemede, talebeler tarafından yazılı tefsirinde, adayların isimlerinin tefsiri, yâni isimler açıklandıktan sonra, açıklamadan önceki tefsirlere nispetle bir değişme olup olmadığı araştırılmıştır. Neticede, tefsirlerde istatistik bakımından mânidar bir değişme olmadığı anlaşılmıştır. Bu durum, bir defa sözlü tefsir yapıldıktan sonra, metnin çerçevesinde yâni belirli bir şekilde anlaşılmasında rolü olan unsurun, yâni ismi değişmesi dolayısıyla ortaya çıkacak değişmelerin tefsiri değiştirecek kadar önemli olmadığını göstermektedir. Başka araştırmalarda (3, 4) isimle ilgili olarak prestij faktörünün bir değişmeye sebep olduğu görülmüş, ancak o araştırmalarda sözlü tefsir yapılmamıştır. O bakımdan bu incelemede durum farklıdır. Ancak, çerçeve, isim veya ismin prestijinden ibaret olmayabilir. Metnin anlaşılmasına tesir eden faktörler bulunabilir; grup normları gibi. Bu araştırmada bu gibi faktörler üzerinde durulmamıştır.

Siyasî ideolojiler grup normlarına tesir eder. Belirli siyasî ideoloji farkları tefsirlerde farklı yönelmelere yol açabilir. Böyle farklı yönelmeler mevcutsa, siyasî ideolojileri aksettiren parti liderlerinin isimleri ilk tefsirde yanlış anlaşılıp sonra belirtildiği takdirde, ikinci tefsirde değişme olması mümkündür. Nitekim deneme sırasında 200 defa tefsir yapılmış, 73 kere yanlış isim izafe edilmiştir. Bu durum bir bakıma Amerika'da siyasî partilerde büyük ölçüye siyasî ideoloji farklarının bulunmadığını göstermektedir. Zira mânidar değişme olmamıştır.

Makalenin sonundaki ek'de seçim nutuklarından alınan ve demede kullanılan paragraflar gözden geçirilirse, hem nisbeten sosyalist, hem liberal fikirlerin belirtildiği görülebilir. Anlaşılan bunlar kat'i ideoloji farklarını aksettirmektedir.

Nitekim A. Campbell Norveç ve Amerikan seçimlerinin siyasî partileri benimsememesi hakkında yaptığı mukayeseli bir araştırmada şunları belirtmektedir :

«İki memleketin parti sistemleri şu bakımlardan farklıdır : Bir defa Amerika'da iki parti, 1935 denberi işçi partisinin çoğunlukta olduğu Norveç Paramentosunda ise altı parti vardır. Reylerde ekseriyeti sağlamak için Amerika'da her iki parti de bütün halk tabakalarının desteğini kazanmak zorundadır. O bakımdan, her iki parti de, çeşitli zümrelerle münasebet kurarken çok spesifik olmaktan kaçınacak, alacakları siyasî kararlar itibariyle aralarındaki farklar azalacaktır. Buna karşılık Norveçteki partilerin çeşitli zümre ve sınıflarla olan münasebetleri çok daha spesiftir. Norveç parti programları sadece daha teferruatlı ve spesifik olmakla kalmaz, aynı zamanda adaylar da programlara daha bağlıdır. Amerika'da seçim mücadelesinde adayların şahsiyetleri büyük rol oynar.»

Campbell, bu mülahazalara dayanarak, Norveçlilerin «partilerin güttüğü çeşitli politikalar arasında daha büyük farklar idrak edecekleri» hipotezini de ileri sürmektedir (6).

Bu mülahazalar ve ileri sürülen hipotez, yaptığımız araştırmanın neticelerini de işine almak suretiyle, Amerika siyasî partilerinin de büyük ölçüde ideoloji farkları bulunmadığını göstermektedir.

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Metnin idrâki, metin ileri çerçeve arasındaki münasebetin bir fonksiyonudur. Aşağıda ele alacağımız denemelerde, metin umumiyetle, bir veya birkaç demeç, çerçeve ise demeci veren kimseler olarak tarif edilmiştir. Fonksiyon ise, ya birinin diğeri vasıtasıyla idrâkte şekil kazandığı hipotezinin, ya da metin vasıfları ne olursa olsun hissî önermeler yolu ile (1) idrâke tesir edeceği faraziyesinin bahis konusu olduğuna delâlet eder. Yapılan bir seri denemede (2) metinle çerçeve arasındaki münasebet incelenmiştir. Bir demecin metni ile demeç verenin prestiji, isteğe göre birleştirilen

veya birbirinden ayrılan iki bağımsız faktör şeklinde ele alınmıştır (1). Demeçle prestijin kaynağı bir araya gelince, prestije karşı davranışın, demece karşı davranış üzerinde tesir icra ettiği belirtilmektedir.

Lorge, yaptığı bir denemede denemeye katılanlara, beş kademeli bir cedvelde mutabık olup olmadıklarına göre sıralamaları talimatını vererek, 50 ibare sunmuştur (3). Denemeye katılanlar, iktisadî kriz sırasında sosyal yardım gören tahsilli bir gruptu. Demeçlerin metni siyasî mahiyette idi. Birinci denemede, her ibare ile beraber o demeci vermiş olması muhtemel iki kişinin adı verilmiş ve katılanlardan doğru olanı seçmeleri istenmiştir. Sonra, gene beş kademeli bir cedvele göre metnin müelliflerini veya metinden mes'ul olması muhtemel diğer kimseleri değerlendirmeleri istenmiştir. Bu, prestij ölçüsü olarak kabul edilmiştir. Birkaç hafta sonra, bu defa müellifi belirtilerek bu ibareleri tekrar değerlendirmeleri istenmiştir. Gaye, değerlendirmelerle müellifleri değerlendirilişteki değişmeler arasında bir münasebet kurmaktır. Müelliflerin değerlendirilişine paralel olarak böyle bir değişmenin ortaya çıktığı görülmüştür. Bundan başka değişmenin miktarının prestij miktarı tarafından tâyin edildiği faraziyesini ortaya koymak mümkün olmuştur.

Asch (1) bu izah tarzına itiraz etmektedir. Asch'a göre Lorge, prestijin tesiriyle ortaya çıkan kanaatlerle, başka faktörler tarafından tâyin edilenler arasında bir fark görmemektedir. Asch'a göre, bir demeci kavrayış metinle çerçevesi arasındaki münasebetin bir fonksiyonudur. Meselâ, grup standartlarına göre bir tefsirde ortaya çıkacak değişmeler, prestij yoluyla izah edilmez. Demecin tekrar tefsirine yol açan başka vetireler vardır.

Asch, yaptığı bir seri denemede (2) bu denemelere katılanlardan, bazı meslekleri gerekli zekâ, içtimaî fayda, vazife severlik, idealizm vs. itibariyle sıralamalarını istemiştir. İkinci denemede, denemeye katılanlara müsbet veya menfi mahiyetteki grup standartları belirtilmiştir. Denemeye katılanlar başka türlü düşüncükleri zaman bile grup standartlarının tesirine tâbi olmuşlardır. Dayanışması yüksek gruplara atfedilen bu standartlar hükümlerin taallûk ettiği hâdiselerin mânasında değişme meydana getirmiştir. Dayanışması yüksek grupların standartları, eğer tecrübeye katılanın hükmü değişikse, onu yumuşatmağa yöneltmiş; buna

karşılık, hasım bir grubun standardları, eğer ferдин kendi hükmü onlarınki ile mutabıksa, kendininkini reddetmesine yol açmıştır. Tefsirlerin bu hususiyeti, değerlendirmelerdeki değişmelerden istidlâl edilmiştir.

Sherif (4) de, R. L. Stevenson'dan bazı pasajlar almış, yaptığı denemeye katılanlardan bunları değerlendirmelerini istemiştir. Bu pasajlar başka müelliflere atfedildiği zaman değerlendirmelerde değişiklik olmuştur. Ortaya çıkan değişiklikler müelliflerin muhtasavver prestiji istikametindedir.

Asch (2), yaptığı başka bir denemede siyasî mahiyetteki demeçleri iki ayrı gruba sunmuştur. Bir gruba, bu demeçlerin Bridges'e ait olduğu, diğerine ise Johnson'a ait olduğu söylenmiştir. Denemeye katılanlara, bu demeçlerin kime ait olduğu söylenmişse, ona göre farklı tefsirlerle karşılaşmıştır. Asch'a göre, verilen isimlerin rolü, tecrübeye katılan şahsa ne hakkında hüküm vereceğini belirtmek olmuştur. Buna göre, eğer bir demeç birkaç isimle arada bir bağlantı kurmaya müsaitse, o takdirde, tek istikamette olması halinden daha fazla yeniden tefsire müsait olacaktır.

D E N E M E

Hipotezler : Başlangıç kısmında sözü edilen incelemelere dayanarak aşağıdaki hipotezler ileri sürülmüştür :

1) Eğer metin ilk sunuluşta sözlü olarak tefsir edilmişse, o metin ikinci defa farklı bir çerçeve ile sunulsa dahi, metnin birinci ve ikinci tefsirleri arasında mânidar bir fark olmayacaktır.

2) Denemeye katılanlardan çerçeve olmadığı zaman metinlere birer çerçeve bulmaları istenirse, doğru çerçevenin metinlerle birlikte bulunduğu beyanlarla bulunmadığı beyanların tefsiri arasındaki fark olacaktır. Eğer ilk olarak beyanlar (sonradan tasrih edilecek şekilde) çerçevesiz, sonra da çerçeve ile birlikte sunulursa, yanlış çerçeve ile sunulan beyanlar ikinci gösterilişte, doğru çerçeve ile sunulandan daha farklı tefsire tâbi olacaklardır. Birinci hipotez'e uygun olarak, böyle bir temayül belirlemekle beraber, mânidar olmayacaktır.

Mefhumların tarifi: Bu denemede metinler, ya Eisenhower ya da Stevenson tarafından verilen seçim nutuklarından alınan pa-

ragraflardır. Çerçeve ise, nutku söyleyenin ismidir; paragrafın isim olmadan sunulması, sonra da isimli olarak denemeye katılanlara gösterilmesi, çerçevede bir değişmeye delâlet etmektedir. Sözlü tefsir, tecrübeye katılanlara verilen talimat ve onların bu talimata riayet etmesidir. Verilen talimat şudur : «Paragraftan sorumlu olanın esas fikrini, yâni söylemek istediği şeyi belirtiniz. Paragraftan sorumlu olanın belirtmek istediği fikri yazınız.» «Sözlü tefsirde bir değişme» ise, hakemler arasında % 66 bir anlaşma nisbetine göre, belirtilmek istenen esas fikirde, birinci ve ikinci tefsirler arasında bir değişme şeklinde tarif edilmiştir. Hakemlere değişme şu şekilde tarif edilmiştir. «Ana fikirde bir değişme arayınız. İlâveler, çıkarmalar, cümle değişmeleri, denemeye katılanın tefsirinde bir değişmeye yol açmadıkça, değişme sayılmaz.»

Denemeye katılanlar : Los Angeles'te California Üniversitesinin Psikoloji Şubesinin birinci sınıf talebeleridir. Sınıfta 40 talebe olmakla beraber, denemelerin yapıldığı muhtelif derslere gelmeyenler yüzünden neticede 20 kişi iştirak etmiştir.

Denemede sunulan demeçler : Ortalama altı satır uzunluğunda on paragraf denemede kullanılmak üzere seçilmiştir. Bu paragraflar Eisenhower ve Stevenson tarafından 1952 başkanlık seçim kampanyası sırasında söylenen nutuklardan alınmıştır. Ön deneme sırasında esas denemeye katılmayan talebeler tarafından şu kriterleri hâiz paragraflar seçilmiştir:

- 1) Birbirinden değişik şekilde tefsir edilen paragraflar.
- 2) Yeniden terkibi pek mümkün olmıyanlar.
- 3) Ön denemeye katılan 12 talebeden 7 den fazlası tarafından doğru kaynağa atfedilmeyen paragraflar.

İlk deneme sırasında, paragraflar isimsiz olarak sunulmuştur. İkinci denemede aynı paragraflar farklı şekilde sıralanmış ve her paragrafın sonuna nutku söyleyenin ismi yazılmıştır. Her paragraftan sonra denemeye katılanların yaptıkları tefsiri yazmaları için iki satır yer ayrılmıştır. İkinci sunuluş sırasında, kontrol grubuna paragraflar deneme grubu için tâkip edilen sıraya göre fakat isimsiz olarak sunulmuştur. Denemeyi yapanın tesir altında kalmasını önlemek için, katılanlara birer numara verilmiş kendilerinden isimlerini yazmamaları istenmiştir.

Denemenin yapılma şekli : İlk denemede katılanlara, talimatla birlikte paragraflar sunulmuş ve numaralar verilmiştir. Talimat ayrıca yüksek sesle okunmuş, sonra katılanlara tefsirlere başlamaları bildirilmiştir. Zaman tahdidi konmamıştır. Katılanların hepsi tefsirlerini yapıp bitirdikten sonra, birinci paragraftan başlayarak o sözleri söyleyenin kim olduğunu, tefsirlerinin sonuna yazmaları istenmiştir.

Dört gün sonra, katılanlara aynı paragraflar farklı bir sıraya göre verilmiştir. Grubun yarısını teşkil eden deneme grubuna, paragraflar, adayların isimleriyle birlikte kontrol grubuna ise, isimler olmadan sunulmuştur [1]. Tefsirler bitince katılanlardan Eisenhower'i mu yoksa Stevenson'u mu tercih ettiklerini belirtmeleri istenmiştir.

Neticeler : Neticede 200 seri tefsir yapılmıştır. Her paragraf, denemeye katılan 20 kişi tarafından ikişer defa tefsir edilmiştir. Her seri tefsir psikoloji şubesinde yüksek kısımda talebe olan üç hakem tarafından okunmuş ve hakemler evvelce belirtildiği şekilde birbirlerine sormadan ikinci deneme sırasında bir değişme olup olmadığı hususunda karar vermişlerdir. Üç hakemden ikisi değişme olduğunu belirtmişlerse, değişme olduğu kabul edilmiştir. Birinci denemede demeci verenin ismi bilinmişse bu da kaydedilmiştir. Böylece dört cevap kategorisi ortaya çıkmıştır.

- A) Söyleyenin bilindiği, tefsirin değiştiği hal,
- B) Söyleyenin bilindiği, tefsirin değişmediği hal,
- C) Söyleyenin yanlış hatırlandığı, tefsirin değişmediği hal,
- D) Söyleyenin yanlış hatırlandığı, tefsirin değiştiği hal.

Gerek deneme ve kontrol grupları, gerekse yukarıdaki cevap kategorileri bakımından, mecmu değişmeler için tefsirlerde değişme nispetleri hesaplanmıştır. Ayrıca denemedeki deneme grubunda mecmu değişen tefsirlerle kontrol grubunda mecmu değişen tefsirler arasında istatistik bakımından manidar fark hesaplanmıştır. Bu fark, bir isim ilâvesinin tefsirde mânidar bir değişme meydana

¹ Kontrol grubu, iki veya daha fazla deneme sırasında aynı tefsirlere tâbi tutulan, deneme grubu ise farklı tefsirlere tâbi tutulan gruptur. Deneme ve kontrol grupları arasındaki farkın mahiyeti, farklı tefsirin rdünü gösterecektir.

na getirip getirmediğini göstermektedir. Buna karşılık, denemeye katılan kmse, paragraftan mes'ul olanı zâten biliyorsa, bir isim ilâvesinin aslında çerçevede bir değişiklik meydana getirmeyeceği iddia edilebilir. Birinci denemede doğru olarak belirtilen isimlerin, bilgiye mi, doğru tahmine mi dayandığı bilinmemektedir.

Demeci verenin isminin doğru ve yanlış olarak yazıldığı tefsirler arasındaki farkı hesaplamak için, yalnız denemedeki deneme grubundan elde edilen neticeler kullanılmıştır. Değişik bir tefsire tâbi tutulan paragraflar arasında, müellifi doğru bilinenlerin nisbeti, yanlış bilinenlerin nisbeti ile mukayese edilmiştir.

Bu mukayese için Mc Nemar'ın birbiriyle korelasyonu olan nispetler için ileri sürdüğü denklem kullanılmıştır (5).

Neticeler : Hakemlerin değerlendirmesi.

Hakemlerin değerlendirmesi güvenilir derecededir. Değerlendirmelerin % 82 sine % 100 mutabakat vardır. Denemede dört hüküm kategorisi olduğu halde, hakemler sadece iki şık hakkında karar vermişlerdir; bu da tefsirin değişip değişmediğidir.

İstistatik bakımından tahlil : İstatistik bakımından mânidarlık testlerinde tefsir serileri üzerinde durulmuştur. Deneme ve kontrol gruplarında yüzer çift tefsir vardır. 10 kişi 10 paragrafı ikişer defa tefsir etmiştir.

Değişen tefsirler itibariyle kontrol grubunun deneme grubuna nisbeti mânidar değildir. Değişen tefsirler itibariyle kontrol grubunda nispetler 11/100 deneme grubunda 15/100 dür. O bakımdan ikinci deneme sırasında nutku söyleyenin adının belirtilmesi tefsirlerde manidar bir değişmeye yol açmamıştır.

Paragrafın mes'ul olanın doğru olarak bilindiği kontrol ve tecrübe grubu arasında mânidarlık testi mânidarlık seviyesinin altında C. R. [²] (Critical Ratio) elde edilmesine yol açmıştır : 1.36. Buna karşılık bu durumda mânidarlığa yaklaşmıştır. (1.36 CR sadece tesadüfe dayanarak bu neticenin 100 defada 17 kere elde edileceğini göstermektedir.) Bu duruma göre, sadece nutku söyleyenin isminin doğru olarak bilinmediği paragraflarda çerçevenin

² Genel olarak C. R. 3.00 manidar kabul edilmekle beraber yerine göre biraz farklı C. R. de mânidar sayılmaktadır.

değiştiğini farzetsek dahi, gene de mânidar tefsir farklarına yol açılmadığı, ancak o yönde bir temayül belirlediği görülecektir. Deneme grubunda, demeci verenin isminin doğru olarak belirtildiği değişen tefsirlerin nisbeti belirtilmeyen değişen tefsirler nisbeti ile mukayese olunduğu zaman, mânidarlığa yaklaşan bir CR elde edilmiştir. Bu CR 1.32 dir. Bunun tesadüfen olması ihtimali 100 defada 17 dir. 100 paragraftan müteşekkil deneme grubunda, nutku söyleyen 65 defa bilinmiş ve bu paragraflardan 7 sinin tefsiri değişmiştir. 35 paragrafın mes'ulü bilinmemiş ve 8 tanesinin tefsirinde değişme olmuştur. O bakımdan mes'ulünün bilinmediği paragrafların tefsirinde değişme daha çok ise de, bu fark mânidar değildir.

Diğer tahliller : Paragraflarla ilgili olarak şunlar söylenebilir: Birinci tefsir sırasında, denemeye katılanlara paragraflardan mes'ul olanların başkan adayı olduğu söylenmemiştir. Onlar da paragrafları «Stuart Hamlin» «Sosyalist Partisi» «Nixon» «Taft» «Truman» «Eisenhower» ve «Stevenson»a izafe etmişlerdir. İzafe edilen 200 isimden 73 ü doğru müellife ait değildir. Denemede Stevenson ve Eisenhower'in mes'ul olduğu paragraflar eşit sayıdadır; Stevenson'a ait paragraflara 34 defa, Eisenhower'e ait paragraflara 39 defa yanlış isim izafe edilmiştir. 11 tanesi kontrol grubuna, 15 adedi deneme grubuna ait olmak üzere 26 paragraf yeniden tefsir edilmiştir. Bu yeniden tefsirlerin 15 i Stevenson, 11 i Eisenhower ile ilgili paragraflara aittir.

İkinci tefsir sırasında denemeye katılanlardan Eisenhower ve Stevenson arasında bir tercih yapmaları istenmiştir. Kontrol grubundakilerin 3 ü Stevenson'u, 7 si Eisenhower'i, deneme grubundakilerin ise 2 si Stevenson'u, 8 i Eisenhower'i tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bu hususta millî rakamlardan çıkan nisbetin 9/11 olduğu ve Stevenson'un genel olarak üniversite talebeleri arasında daha popüler olduğu hesaba katılırsa, 5/15 nisbetinin burada ortaya çıkması, denemeye katılan grubun üniversite talebelerini temsil kabiliyeti hakkında şüphe uyandırmaktadır. Denemeye katılanlara seçim günü kimi tercih ettiklerini de sormak faydalı olurdu. Stevenson'u tercih edenlerin 5 i 22 kere, Eisenhower'i tercih edenlerin ise 15 i, 51 kere yanlış isim izafe etmişlerdir.

Deneme grubunda 8 tefsir değişmesi, paragraftan mes'ul olan kimse bilinmediği zaman, 7 tefsir değişmesi ise bilindiği zaman ortaya çıkmıştır. Kontrol grubunda bu nisbet 5'e 6 dır. Eğer kontrol

grubunda bulunanlardan ikinci deneme sırasında tekrar paragraflardan kimlerin mes'ul olduğunu belirtmeleri istenseydi, tefsir değişmelerinin, metin aynı kimseye izafe edildiği zaman, ortaya çıkıp çıkmadığı anlaşılacaktı. Bu yapılmadığı için durum bilinmemektedir. Deneme grubunda doğru müellifler zikredilmiştir. O bakımdan metinden mes'ul olanın ismi deneme sırasında belirtildiği için 7 tefsir değişmesinin sebebini izah güçtür.

Tefsirlerin mahiyeti bakımından şu hususlara işaret etmek gerekir : Hakemlerin kanaatine göre, bütün tefsirler kifayetsiz ve yanlıştır. Denemeye katılanlar, denemeyi yönetenlerle samimiyetle işbirliği yapmışlardır, o bakımdan bu durum kötü niyete izafe edilemez. Bir de, paragraflardaki fikirlerin yeniden ifadesi problemi ortaya çıkmaktadır. Değişik tefsirlerin yapıldığı paragraflarda, fikirlerin de o nisbette yeniden ifade edildiği, o bakımdan tefsir değişmesinde birkaç mânaya gelmenin rolü olduğu anlaşılmaktadır.

Denemeye katılan 20 kişiden 12 si, ikinci turda en az bir tefsiri değiştirmiştir. Buna karşılık 26 değişmeden 10 u sadece iki şahsa aittir. O bakımdan onları deneme grubundan çıkarmak meselesi ortaya çıkmıştır. Bununla beraber gerek örnek grubun küçük oluşu, gerek diğer 10 kişinin de tefsir değişikliği yapması, o iki kişinin tefsirlerinin de sayılmasını gerektirmiştir.

Deneme, tahkik edilen şu hipotezlerin doğrulanmasına yol açmıştır : 1) Tefsir açıkça yapıldıktan sonra çevrede değişme, tefsirlerde değişmeye yol açamayacaktır. 2) Paragraflardan mes'ul olanların ismi bildirildikten sonra, isimlerin bilindiği tefsirlere nisbetle bilinmediği tefsirlerde değişme temayülü mânidar olmamakla beraber daha çok olacaktır.

Elde edilen neticelere ne nisbette itimat edilebilir? Bununla ilgili olarak şu hususları belirtmek mümkündür :

1 — Hakemlerin ve denemeye katılanların sayısının daha çok olması gerekirdi.

2 — Ön denemeye katılanlar, paragrafları birkaç mânada anlamamışlarsa da, esas denemeye katılanlar için durum farklı olmuştur. Onların mânaları kavrayışında yeknesaklık yoktur. Paragraflardaki mânayı yeknesak olarak kavramak için, belirli bir seviyeye erişmek gerektiği anlaşılmaktadır.

3 — Denemeye katılanlar paragrafları iyi tefsir edememişlerdir.

4 — Denemeye katılanlardan iki kişinin yaptığı tefsir değişikliği, diğerleri ile orantılı değildir.

5 — Kontrol grubunda olanlara ikinci denemede paragraflardan kimlerin mes'ul olduğu sorulmadığı için ikinci denemede tefsiri aynı kimseye izafe ederek yapıp yapmadıkları anlaşılamamıştır. Bu tefsirler çerçevede, yâni ismin denemeye katılan kimse bakımından ifade ettiği mânada, bir değişme olduktan sonra yapılmış olabilir.

O bakımdan bu incelemeyi bir ön proje (pilot-study) saymak mümkündür.

E K

Denemeye katılanlar demeçleri verenlerin isimleri belirtilmeden ve belirtildikten sonra, aşağıdaki paragrafları tefsir etmişlerdir :

Büyük istihsal sistemimize hâlen mevcut olan iktisadî meselelerle elimizden geldiği kadar mücadele edelim. Bir kriz ihtimaline karşı gerekli tedbirleri alacağım. Bir iktisadî çözümlenin ortaya çıkmasını önlemek için, memleketteki en kabiliyetli uzmanların fikirlerinden faydalanacağım ve duraklama emareleri belirince hemen harekete geçeceğim.

D. Eisenhower

Bütün güçlükleri kolayca yenemeyiz, sulha zahmetsiz kavuşamayız. 700.000.00 insanı tesiri altında bırakan kuvvetlerin çatışmasıyla karşı karşıyayız. Amerikanın şimdiye kadar karşılaştıklarından daha kurnaz ve kuvvetli bir düşmanla karşı karşıyayız.

A. Stevenson

Amerikan işçisini koruyan kanunları destekliyeceğimi ve kuvvetlendireceğimi vaad ediyorum. İşçi sendikalarını, işçi haklarını tehdit edecek her türlü harekete karşıyım. İşçileri işsizlik ve krizin kötü neticelerine karşı korumak için, hususî teşebbüsün ve federal hükümetin bütün kaynaklarını kullanacağımı, son olarak da bütün Amerikalıların başkanlık müddetim sona erince, «o adildi, o benim dostumdu» demesini mümkün kılacak şekilde hareket edeceğimi vaad ediyorum.

D. Eisenhower

Âlî mahkemenin kararı gereğince, müstereken sulanan arazi eyaletlerin malı olmayıp devlet arazisidir. Mesele bu araziden akıllıca istifade için gerekli tedbirlerin alınmasıdır. Ben Kongrenin bu çeşit araziye eyaletlere devretmesini doğru bulmuyorum.

A. Stevenson

Hükûmette vazife alıp gizli ve yıkıcı faaliyette bulunanlara karşı bilhassa dikkatli olalım. Ayın zamanda, bir kimsenin suçlu olduğu ispat edilinceye kadar masum sayılacağı hakkındaki Amerikan prensibine riayet edelim. Rengi, ırkı, işi, doğduğu yer ne olursa olsun, aynı bayrağın altında yaşayan herkes Amerikalıdır ve vatandaşlığın bütün hak ve selâhiyetlerine sahiptir.

D. Eisenhower

Ağır hastalıkların malî külfetini azaltmak, âni kazaların aileyi müşkül duruma sokacağına dair babaların ve kocaların endişelerini ortadan kaldırmak için, ciddi bir program hazırlamak gerekmektedir. Bununla sosyalleştirilmiş hekimliği kasetmiyorum.

A. Stevenson

Gayelerimize erişmek, inançlarımıza ifade imkânı bulmak için memlekette her meslekten ve tabakadan en kabiliyetli kadın ve erkeklerden faydalanacağız. Amme hizmeti gören bu kabiliyette ve karakterdeki kimselerle, yalnız halkımızın haklı olarak gurur duyacağı şekilde devleti idare etmiş olmayacağız, fakat aynı zamanda bu gayelere ve ideallere erişmek için en yeterli vasıtaları elde etmiş olacağız.

D. Eisenhower

Bence, artık zencilerin tecridini ortadan kaldırmak meselesi, politikacılar için bir siyaset oyunu olmaktan çıkmalıdır. Bu problemi hangi ırktan ne olursa olsun bütün Amerikalılar için eşit haklar sağlayacak şekilde halletmeliyiz.

A. Stevenson

Enflasyonu ortadan kaldırmak için ucuz para problemi ile mücadele edeceğim, bütün iktisadî müesseselerin işbirliğini sağlayacağım, federal bütçedeki gereksiz yükü hafifleteceğim. Yeni idarenin bütün kaynakları, enflasyonla mücadele için teçhiz edilecektir. İsrafa, verimsizliğe, idarede lüzumsuz istihdama son vereceğim.

Masraflar ve dolayısıyla vergiler çok ağırdır, indirimi mümkün kılacak tedbirler almalıyız.

D. Eisenhower

Demokrasilerde hükûmetin bilhassa hayat piyasasında en az pazarlık kuvveti olanlara karşı sosyal mes'uliyeti vardır. Biz kalbi olan ve kalbin arzularının insanların hayatlarında gerçekleşmesini gâye edinmiş bir hükûmete inanıyoruz.

A. Stevenson

BİBLİYOGRAFYA

- (1) Asch, S. E. Studies in the principles of judgements and attitudes : II Determination of judgements by group and by ego standards. *J. soc. Psychol.*, 1940, 12, 433 - 456.
- (2) Asch, S. E. The doctrine of suggestion, prestige and imitation in social psychology. *Psychol. Rev.*, 1948, 55, 250 - 276.
- (3) Lorge, I. Prestige, suggestion and attitudes. *J. soc. Psychol.*, 1933, 4, 176 - 186.
- (4) Sherif, M. *The Psychology of Social Norms*. New York : Harper, 1936.
- (5) McNemar, Q. *Psychological Statistics*. New York; John Wiley, 1949.
- (6) The University of Michigan. Institute for Social Research Newstetter. April 1962.
Party identification in Norway and the United States.